

FEDEA ETA EKINTZA

Italia eta dibortzioa

Italiak eman ditu bere bozak,* referendum horretan: % 59,1 dibortzio legearen alde eta % 40,9 kontra. Dibortzioaren alde agertu diren alderdi politikoak hauk* dira: sozialistak, sozial demokrotak, komunistak, errepublikanoak eta liberalak. Dibortzio legearen kontra, berriz, besteok: kristau demokrotak eta monarkikoak.

Bozketa horren ondorena guztientzat izan da ustegabea, aldeko eta kontrakoentzat berdintsu. Era batera edo bestera, Europako Estatu guztiek onhartzen dute beren legeetan dibortzioa, Espainia eta Irlandak ezik.

Oraingo referendum hau test bat izan da Italiako kristau fededunentzat; baina ez, beharbada, kristau fedearen erroak ukitzen* zituelako, fede horren ikusmolde desberdinak aurrez aurre jarri direlako baizik. Horregatik banatu dira katolikoak berak ere, hierarkia legearen aurka oso osorik edo agertu arren. Dena dela, referendum horrek ez die kalterik egingo, teologoan lanari eta fedea gaurko mundu batera eramane nahi dutenei.

Portugalen apezpiku berriak?

Gobernu aldakuntzak gauza anitz* aldatu nahi ditu Portugalen. Berrikitan* kristau talde «aurrerazale» batek bozetara* eman ditu zenbait eskabide.

Lisboako Elizaren Ikastetxe batean mila bat lagun bildu dira, ondoko proposamenak onhartzeko: «Portugaleko apezpikuek serioki pentsa dezatela beren karguen uztea» (707 boto alde, 232 kontra). «Nuntzioaren erretiratzea, gobernabide zaharrek zituen loturengatik, eta, lotura horik* tarteko, kristauen ekintzari sortu zizkion oztopo larriengatik» (550 alde, 203 kontra). «Madermusako apezpikuaren dimisioa», berau baita Portugaleko harmadaren* bikari jenerala (625 alde, 125 kontra). Borborra* hasi denez, ikus dezagun zer datorren ondoko hilabetetan. Dagoeneko,* Konkordatu ere lehenbailehen birrikus dadila eskatu da.

Kristauak eta musulmanak Afrikan

Martxoaren 23an hitzaldi garratz bat eduki zuen Gaddafi koronelak, Bengasin bilduta zegoen Gazteriaren Panafrikar Bilzarrearen aurrean. Europartzat salatzen zuen kristautasuna, eta Islamera dei egiten zien afrikar herriei.

Kristautasunari, ukan* dezakeen afrikartasuna ukatu dio Gaddafik. Berehala jaso* du erantzuna. Gaddafik ez du historia ikasi nonbait. Etiopian ia hoge mendeko daramatza* kristautasunak. Ipar Afrika, berriz, Islamari mende batzuk lehenagotik hartu zion aurrea kristautasun horrek berorrek. Gaur egun Afrikan 100 milioi lagun dira bataiatuak, eta hauetatik 45 milioi bat katolikoak. Musulmanak 140 milioi dirateke,* iparraldekoak ere barne.

Gaddafiren mintzaldi hau dela eta, Abidjango Yago artxapezpikuak eskutitz bat zabaldu du, Libiatik predikatu nahi den «gerla sailduaren» kontra. «Bai, kristautasuna —dio artxapezpikuak— askotan elkartu da agintari zapaltzaileekin, eta honetaz damutu eta bekatua aitortu beharra du Elizak. Baina beste horrenbeste aitortu beharko dute, elkar hizketaren haseratik,* Afrikako gainerako erlijioek ere». Eta historia gogoratzen du: Almorabideek, «gerla sailduaren» izenean, Ghana-ko animismoa desegin zuten 11. mendean; 19. mendean, egiptotarrek Hego Sudango jatorrizko kulturak birrindu zituzten, eta Zaireko ekialdean* berdin egin zuten Zanzibarko islamdarrek. «Gogoratu egin beharko ote da, ba* —dio artxapezpikuak—, aipatu* kasu hauetan musulmanek egin duten esklabu beltzen merkatalgoa?»*. Izan ere, 19. mendearen azken aldian, 80.000 esklabu omen ziratekeen* salduak urtero. Bukatzeko,

Islamak berak ere kolonialismoari atera dizkion probetxu onak aipatzen ditu eskutitzak. Azalpen horren ondorio bezala, honela dio: «Guztion bekatuak aitzinean* ditugula, musulmanek eta kristauok apal apal agertu beharko genuke Historiaren aurrean».

Zinez,* erlijio eta kulturen arteko afrikar historiaren eztabaida honi interes handiena aurkitzen diogu. Sudango El Nimeiri musulmanak ere erantzun dio Gaddafiri: «Ez dut dei horren probetxu onik ikusten, eta ba dago, gainera, berehalako premia handiagorik: Erlijio arazoan bertan, fedegabeen itzulzea, hain zuzen».

Misiolari Comboniarrak

Comboniarrak Afrikara begira eta Afrikan lan eginez bizi dira. Espainian, baliozko aldizkari bat ematen dute argitara: **Mundo Negro**. Gaur aipamen aparteko bat irabazi dute, Afrikako herrien eta minorien alde daramaten gerla horretan eman duten fede testigantza* bikainagatik.

Duela zenbait urte, Sudango hegoaldean Jartungo gobernariak egiten zituzten hilak salatu zituzten, erdi isilpean jazarpena* eta desterru beltza jasateraino.* Gizonki jokatu ziren orduan. Orain, bestelako gobernariak kontra izan dute burruka: Mozambiquen Portugalek ezarria zuen sistemaren kontra, alegia.*

Txapela kendu beharra dago elizgizon hauen aurrean. Hauk* izan dira Gobernuaren salatari gogorrenak eta gainerako aliztarren gidari. Portugaleko altxamenduaren aurretik, Mozambiqueko herriaren nortasuna aitortu zezatela eskatzen zieten Elizako hierarkiari eta gainerako misiolari; klerikalismorik gabe, Mozambiqueko askatasun mugimenduei beren aparteko dinamika eman diezaietela. Dei honi, gerora, beste zenbait elkarte ere eman zioten baiezkua: kaputxinoek, montfortianoek, klaretianoek, sakramentinoek, jesuitek... Esan dezagun, jokabide horrekin, misiolari comboniarrek egiazko ebanjelio-gintza egin dutela.

«Kristauak Sozialismora»

Italiako *Civiltà Cattolica* aldizkariak (zergatik ez dakigula, Vatikanoren mintzabide erdi ofiziala den aldizkariak), «Kristauak Sozialismora» deritzan elkarteak, Bartolomeo Sorge-ren idazlan bat eman du. Santiago de Chilen, Avilan eta Bolonian elkarteak eduki zituen bilkurak* gogoratu ondoan, mugimenduaren tesi nagusiak agertzen ditu idazleak.

Hona tesiok, Sorge-ren ustetan: Izan behar historiko bezala ematen ditu elkarte horrek Sozialismoa eta Iraultza. Ez du kontzientzi problemarik aurkitzen, eginkizun horietarako, kristauak eta marxistak elkartean. Eta, azkenik, iraultza eginkizun horretatik birpentsatu behar dira Eliza, Teologia eta Fedea. Sorge-k dioenez, hiru oinharriok (izan behar historiko hura,* kontzientzi problemarik eza eta teologi metodologia hau, esan nahi da) postulatuak lirateke, alde aurretik benetan frogatu gabeko oinharri teorikoak; eta hortxe legoke, beraz, mugimenduaren funts* ahula.*

Guk, egia esan, ez dugu uste, hain funtsik gabeko oinharriak direnik; baina ba da hortik, hauzi horretan guk baino zerbait egokiagorik esan dezakeenik.

Joseba INTXAUSTI

dezagun, daigun
dezake, daike
dezatela, daiela
die, deutse
dio, deutso
diogu, deutsalgu
dizkio, deutsoz

zezatela, eiela
zient, eutsen
zieten, eutseen
ziezaietela, eioteela
zion, eutson
zioten, eutsoen
zizkion, eutsozan